

De Vrijheid

OISTERWIJK

Lindeind 22

De Lind 8, 5061 HW

Chopard Interieur Design is gevestigd in een huis met een topgevel en dateert uit de eerste helft van de negentiende eeuw. Het is een gemeentelijk monument. Onder het huis zit een oude kelder. Voordat in de dertiger jaren van de 20-ste eeuw die overgebracht werd naar de andere kant van De Lind, was hier de slagerij van Kuypers, vroeger Heesters, voorlopers van Van der Eerden gevestigd. Voor het overbrengen van de gemetselde koelcel moesten enkele bomen van het Trouwlaantje wijken. Daar staan nu duidelijk zichtbaar jongere exemplaren.

Lindeind 22

De Lind 8, 5061 HW

22

Uit grensbeschrijvingen blijkt dat het erf waarop het huis staat dat lange jaren was van de erven van Josepha van der Eerden, rond 1402 wordt bewoond door Jan de Weder¹. Nadien is dit bezeten door Jacob de jonge, zoon van Jacop Sceyve², in 1435 de man van Engelbeer Peter Woutersdochter³, een Van Meyensvoort. In 1433 zit er Peter die Wit Bartholomeeus Wittenzoon⁴.

Peter die Wyt Meeussoen en Wouter Scoel Lambrechtszoon `sine zwagher` hebben een erfpacht van 12 lopen rogge, af te dragen `alle jaer opten Kersavent`, verkocht aan Henrik van Ethen, zoon van Gielis van Ethen, die deze erfpacht op de feestdag van Sint Peters Stoel in 1436 afstaat aan de meesters van de Tafel van den Heiligen Geest, onder voorwaarde dat die meesters *'erweyten hier om copen sullen, die sij den*

¹ Otw,R.212,17v;

² Otw,R.160,17v; sH,R.1230,290v; sH,R.1230,291v;

³ sH,R.1205,195;

⁴ Otw,R.148,2v;

huysarmen altoes in die vasten gheven sullen, die sij weten dat het best te doen hebben of dat dat best aen bestaede is⁵.

In 1444 zit hier Jan die Becker⁶. Bedoeld is Jan die snijer Henrik Beckerszoon. Des dinsdags *`na sente Anthonymsdach abts`* in 1451 verklaren de zittende schepenen dat hun voorgangers hebben getuigd dat Aart Appels, zoon van Jacob van Ele, als momboor en provisoor van de Tafel van den Heiligen Geest, wegens wanbetaling van voormelde erfpacht, welke afkomstig was van Henrik van Ethen en van een cijns, gericht is aan een huis in de vrijheid, hetwelk daarop is verkocht aan Henrik Kepken, zoon van Willem Kepken. Datzelfde jaar *`des maendachs naden heylighen paesdach`* heeft Henrik het huis dat hij *`mids enen coep des heeren vanden lande`* van provisorien van de Tafel van den Heiligen Geest verkreeg, weer overgedragen aan Aart, de zoon van Jacob van Ele Aart Houtappels, voornoemde heiligeestmeester⁷. Dit zal evenwel slechts zijn gebeurd omdat het onderpand te zwaar belast was met aanspraken van de Tafel van den Heiligen Geest, want in 1452 krijgt Henrik Willem Kepkens alle rechten op dit huis van de Bosschenaar Jan Sampson, de rechtsopvolger van voormelde Jan die snijer⁸. De lasten schijnen evenwel toch nog te zwaar zijn gebleven,

⁵ Otw,R.150,9v;

⁶ Otw,R.154,40;

⁷ Otw,R.168,26;

⁸ sH,R.1222,251v;

want in 1463 heeft de genoemde armentafel het huis verkocht aan Jan Peter sBeeren; dit geschiedt met machtiging van het hof, dus de bisschop, terwijl oude rechten nu worden prijsgegeven, namelijk de pacht van 12 lopen rogge en de cijns van twee pond payment, te betalen `opten Korsavont` en een erfcijs van tien oude groten. Jan die Beer belooft 27 peter van 18 stuiver te betalen `opten halfvasten` die volgt op de overdracht en 38 peter op afbetaling in volgende jaren⁹. Jan die Beer bezit het huis nog in 1465¹⁰. In 1471 is het echter al van Gerit Peters van den Wiel. Hij wordt ook in 1473 genoemd¹¹, in 1482¹² en 1486¹³ tesamen met zijn kinderen. Rond deze tijd brandt het huis af. In 1495 heeft Gerit van den Wiel met zijn zoon, heer Aart van den Wiel, die ook gemachtigd is door zijn broeders Willem en Gerit, de hofstad opgedragen aan Gerit Laureis Lombaerts¹⁴. De lasten op het erf heten dan te zijn: een erfpacht van een mud rogge, af te dragen bij de buurman Joost Rolofs, de schoonzoon van Henrik Kepken voornoemd, twee-en-eenhalf rijns gulden aan de kinderen van Goosen Rutten en `zijnen dijck`. In 1503 koopt Gerit de cijns van derdehalf rijns gulden van Henrik, Goosen en Iken, kinderen van Goosen Aart Goosens, ook Rutten geheten. Hun vader kocht die cijns van Gerit Peters van de Wiel¹⁵. Wanneer Gerit Lombaerts zonen Laureins en Aart in 1524 delen, wordt het huis dat hun vader heeft gezet, toegescheiden aan Laureins¹⁶. Laureins Lombaerts heeft twaalf kinderen. Zij dragen het huis in 1534 over aan een andere Laureins, namelijk een van de tien kinderen van Eliaas Jan Jacob sBeren. In 1539 draagt die het over aan zijn zwager Rolof Wouter Roelofs Peynenborch¹⁷. Na zijn dood heeft de weduwe, Anna Elias sBerendochter¹⁸, het huis vervreemd aan Joost Laureis Sgraten¹⁹, en die heeft het in 1562 overgedragen aan Bartholomeus Jans die Becker anders geheten de Bont²⁰.

Bartholomeus de Bont, die (zoals bij de bespreking van Lindeind 21 gezegd) in 1574 is gestorven, heeft twee zoons en een dochter achtergelaten. De ene zoon, Cornelis, heeft met de momboors van zijn onmondig broederskind Bartholomeus Jan Bartholomeeus Jans de Bont, in 1585 de rechten in tweederde van het huis verkocht aan Jan Joachim Wouters van Esch, de man van Goortken, de dochter van Bartholomeus Jans de Becker²¹. In 1592 wil dit echtpaar uit dit huis en een stuk land `opte Cleyne Heyde` een cijns van zeven carolusgulden verkopen, doch dit is niet doorgegaan²².

Adriaan, de zoon van Jan Joachims van Esch en Goortken, zijn zwager Jan Thomas Jansen van den Wiel (de man van Heilwich Jan Joachimsdochter) en Frans Joachims van Esch en Cornelis Bartholomeus Jans de Bont als momboors van Anneken, de andere dochter van Jan en Goortken, hebben in 1612 hun rechten in het huis en hof, met schuur grond en erf daaraan liggend, `tsamen oyck met een gebrandewijngetouwe`, in het huis staande, zoals de ketel, slangen en kuipen, alsmede in een huis en brouwhuis daaraan met de brouwerijbenodigdheden zoals een ketel, stander, kuipen, rieken, stuiken en de bierwagen, afgestaan aan Joachim, de zoon van Jan Joachims van Esch en Goortken²³.

⁹ Otw,R.170,9v;

¹⁰ Otw,R.172,22v;

¹¹ Otw,R.179,2v; zie ook sH,R.1245,348v (1475);

¹² Otw,R.188,32v;

¹³ Otw,R.192,5v;

¹⁴ Otw,R.200,40;

¹⁵ Otw,R.207,7v;

¹⁶ Otw,R.228,37;

¹⁷ Otw,R.243,57v;

¹⁸ Anneken Eelen Jacobs is in 1551 lid van de broederschap van het Heilig Sacrament;

¹⁹ Zie Lindeind 92 en 93;

²⁰ Otw,R.266,41;

²¹ Otw,R.284,23v;

²² sH,R.1431,291;

²³ Otw,R.306,43v;

In 1636 behoort Joachim Jans van Esch met een aanslag voor zijn welvaren van een stuiver en anderhalf oord tot de hoogstaangeslagenen in de Vrijheid. Als zijn voornaamste goed wordt vermeldt: *`een huys, schuer ende brouwhuys met VII roeyen hooffs ende XII roeyen dries`*. Voorts heeft hij dan *`noch een deel in eenen hof van erffgenamen Wouters van Yerssel`* ter grootte van 30 roeden, ruim vijf lopense land *`in de Schijve omtrent de Carchovense strate`*, nog een stuk van drie lopense aldaar *`vanwegen Frans van der Borch`*, twee lopense en 27½ roeden land *`in de Harense ackeren beneffens de beren`*, ruim drie lopense *`omtrent den molen, tusschen de baen ende den waterlaet, eene weye gecomen van Goossen Gielis gelegen achter Schuttersbogart`* van vier lopense en 44½ roede, een wei *`teynden Jan Thomas wey achter den Bogart`* van twee lopense en 14 roeden, de beemd Jerusalem, *`in de Diese`*, groot zes lopense en 25 roeden, een stuk erf van Cornelis van der Borcht achter de Bogard, zowel teulland als groes, een stuk weiveld gekomen van Marten Dierks en ook daar gelegen, *`de Steenweye wesende een stucxken lants gecomen van de kijnderen Michiel Aert Swaen, II lopensaet XIX roeyen`*, een stuk *`nyeuwlants opte Cleyn Heye bij de Diese`*, zowel teulland als dries, van een lopense en vier roeden, *`eenen bempt achter de Gagelvelden bij de Hool Aa`* en *`een gagelwey gelegen ter plaetsen voirscreven seer slecht, wesende groot V lopensaet`* en tenslotte (waarschijnlijk wat later verkregen) het huis van Peter Marten Dierks met 18 roeden *`hooffs`*.

Deze Joachim trouwt met een dochter van meester Jan van den Heuvel, genaamd Barbara, welke in 1651 ziekelijk is en een testament maakt. Zij wordt door Joachim overleefd. Wanneer op 14 december hun dochter Anna overlijdt, heeft Joachim nog de tocht in dit huis aan de Plaats²⁴. In 1671, wanneer ook Joachim dood is, valt bij de scheiding en deling aan de zoon Adriaan van Esch toe het woonhuis waarin Joachim overleden is met *`peertstalle`*, de hof daaraan en de weg daarneven, oostwaarts, en een ledige plaats. Adriaan krijgt ook de brouwerij en de brandewijnstokerij met wat daartoe behoort²⁵. Na de dood van Adriaan en zijn huisvrouw, Christina, dochter van Willem van Beurden, komt het huis aan de Grote Plaats door een scheiding en deling op 3 januari 1686 weer aan een Joachim van Esch, hun zoon²⁶. Duidelijk blijkt dan dat de bedrijfsgebouwen aan de Vloedzijde hebben gestaan: de eigenaar van het huis krijgt een *`wecht om aen de riviere haer nootdrift te hebben en haelen`*, waartegenover de brouwerij dan een uitweg naar de straat heeft. Dit goed versterft vervolgens zoals dat wat onder Lindeind 15 ter sprake is gekomen²⁷. Van *`vrouws ouders zaliger`* komt het bij Johan Baptist Robberti, wiens vrouw, juffrouw Elisabeth van Tuerenhout, een achterkleindochter van Adriaan Joachims van Esch en Christina van Beurden is. De stelselmatige achteruitstelling van rooms-katholieken heeft de meer gegoeden in de loop der jaren geleidelijk over de nieuwe zuidelijke landsgrens gedreven. Johan Baptist Robberti doet op 31 december 1735 het oude erfgoed van de hand. Hij woont dan in Turnhout.

²⁴ Otw,R.362,II,2v;

²⁵ Otw,R.364,I,111;

²⁶ Otw,R.475;

²⁷ GA 223,37; GA 225,51; GA 228,35; GA 228,37; GA 228,40v;

Koper ervan wordt Jan, de meerderjarige zoon van Dirk van Iersel²⁸. Diens zwager Lowies Wollaart bewoont het²⁹. Tegen overgave van een schuldbrief van 100 gulden ten laste van Johan van Gorp uit Tilburg en een van 280 gulden op de heren Johan en Willem van Hanswijck in Den Bosch, wordt dit huis op 15 april 1758 eigendom van heer Johan Jacob Althoffer³⁰. Die verhuurt het huis aan de familie Van Hees³¹. Wanneer de weduwe van Johan Jacob Althoffer gestorven is, hebben Hendrik Adriaan Althoffer en Jacob Johan Althoffer, ook handelend voor hun zuster Anna Geertrui Althoffer en haar man Alexander Verbeek, het verkocht aan Jan Wouters van Nuys en hem het huis, met schop en een hof van een lopense op 27 oktober 1769 overgedragen³². Deze bewoont het huis zelf; hij is getrouwd met Adriana van Hees. Hun zoon Adriaan³³ en Antonie Wouters van Nuys, als executeurs testamentair benevens voogden over de minderjarige kinderen van Jan Wouters van Nuys, hebben dit huis aan het Lindeind, strekkende van 's heren straat tot de stroom, op 22 januari 1793 in een openbare veiling aan Francis Johannes van den Brekel verkocht³⁴. Ook deze brengt het huis weer in een openbare veiling, als gevolg waarvan Cornelis Cornelis Heesters op 10 juli 1805 de eigendom verwerft van een huis, schuur en hof met de looikuip, gelegen aan het Lindeind³⁵

Cornelis Heesters (1770 - 1841), zoon van Cornelis Heesters en Joanna Bolders, schoon vleeshouwer van beroep, maakte van de looikuip gebruik. Zijn schoonzoon Jan Kuypers, wiens vrouw Mieke Heesters het ouderlijk huis in 1842 heeft geërfd³⁶, heeft deze leerlooierij voortgezet en in 1866 zelfs beter ingericht, niettegenstaande ook hij zich voornamelijk met de slagerij heeft beziggehouden. De looierij werd naar de overzijde van de straat overgebracht en de slagerij werd hier voortgezet door Jans zoon Cornelis Johannes Kuypers en diens zuster Bet, ontijdig weduwe geworden van Josephus Johannes van Eerden. Waar Kees Kuypers ongetrouwd is gestorven, is dit huis gekomen aan de kinderen van Bet, wier jongste kind Josepha van der Eerden er in 1962 is overleden³⁷.

²⁸ Otw,R.416,195v;

²⁹ GA 260;

³⁰ Otw,R.423,4;

³¹ Zie Lindeind 24;

³² Otw,R.427,49;

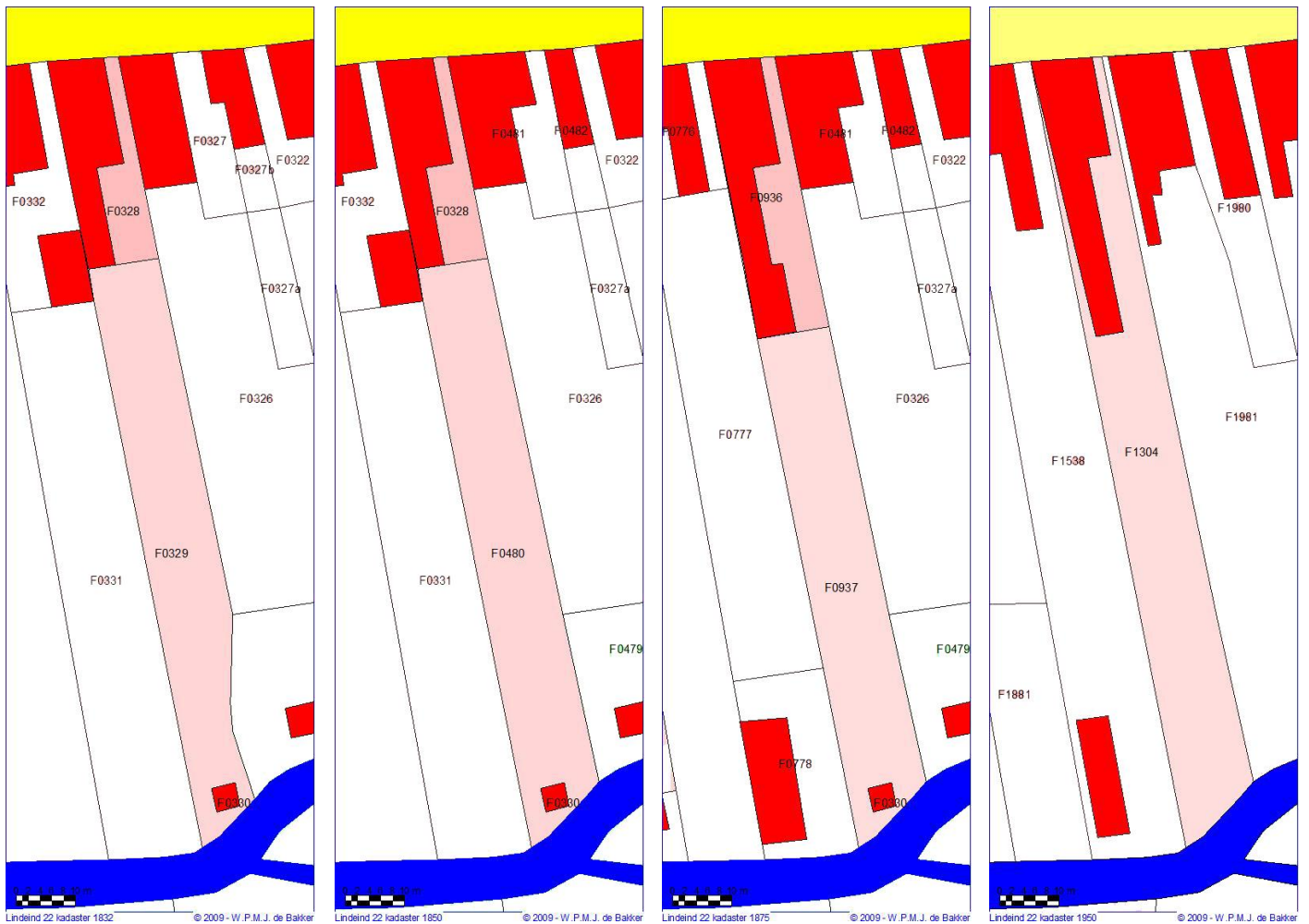
³³ Deze wolwever is te Oisterwijk gestorven op 6 juli 1821, om 18.00 uur, 55 jaar oud. Uit zijn huwelijk met Cornelia de Groot is een zoon Jan Antonie (1796 - 1859) geboren, die tweemaal is gehuwd;

³⁴ Otw,R.434,198v; zie onder Lindeind 14, noot 60;

³⁵ Otw,R.439,85;

³⁶ F.328: huis en erf (9) en looierij (3); F.329: tuin (1); F.330: huis (17),

³⁷ G. Berkelmans, Oude bedrijven, Vleesbedrijf A. & M. van der Eerden, in *De Kleine Meijerij*, jrg. 20,4 e.v. en 66; J. Becx, Vleeshouwer Jan Kuypers en zijn bloedverwanten, in *De Kleine Meijerij*, jrg. 20,38.

overzicht

LINDEIND 22

	huis	Peter Bartholomeeus die Wit
	huis	Jacob de jonge z. Jacop Sceyve x Engelbeer Peter Wouters (van Meyensvoort)
		Jan die Snijer Henrik Beckerszoon
		Jan Sampson
5-1-1452	huis	Henrik Willem Kepken
		Aart Jacob van Ele Aart Houtappelsz.
		Tafel H.Geest van Oisterwijk
5-7?-1463	huis	Jan Peter sBeren
v.1471	huis	Gerit Peters van den Wiel
27-8-1495	hofstad	Gerit Laureis Lombaerts
9-7-1524	huis	Laureins Gerit Lombaerts
2-1-1535	huis	Laureins z. Eliaas Jan Jacob sBeren
4-1-1540	huis	Rolof Wouter Roelofs Peynenborch x Anna Elias sBeren
4-6-1561	huis achterhuis werft	Joost Laureis Adriaan sGraten (sGrooten?)
4-9-1562	huis achterhuis werft	Bartholomeus Jans de Becker (de Bont)
17-11-1585	huis	Jan Joachim Wouters van Esch x Goortken d. Bartholomeus Jans de Becker
20-6-1612	huis schuur brandewijn-getouw werft	Joachim z. Jan Joachims van Esch x Barbara d. mr Jan van den Heuvel
27-1-1671	huis schuur pertstal	Adriaan Joachim van Esch x Christina d. Willem van Beurden
3-1-1686	huis	Joachim Adriaan van Esch

zonder de brouwerij plaats erachter, zie ook onder Lindeind 15

31-10-1735	huis	Jan Babtist Robberti x Elisabeth van Tuerenhout
15-4-1758	huis	Jan Dirk van Iersel
27-10-1769	huis schop 1 L	Johan Jacob Althoffer
22-1-1793	huis	Jan Wouters van Nuys x Adriana van Hees
10-7-1805	huis looierij	Francis Johannes van den Brekel
19-2-1842	huis looierij huisje	Cornelis Cornelis Heesters, vleeshouwer x Cornelia Brenders F.328/330
1894	huis	Mieke Heesters x Jan Kuypers <i>na 1874</i> F.936/937
1910	huis	Cornelis Johannes Kuypers, vleeshouwer nr 248 na 1895 F.1304
1923	huis	Bet Kuypers wede Josephus Johannes van der Eerden
		Josepha Maria Johanna van der Eerden
		<i>B315 na 1947 De Lind 8</i>

uit: www.devrijheidooisterwijk.nl 24-10-2009